

GRUDZIEŃ 2021

„Monitor Chiny-Bałkany” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualnymi stosunkami bilateralnymi państw Półwyspu Bałkańskiego z Chinami ze szczególnym naciskiem na współpracę w ramach formatu 17+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku.

MGR PRZEMYSŁAW CIBOREK

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHINY-BAŁKANY

GRUDZIEŃ 2021

PE DYSKUTUJE NAD SYTUACJĄ W FABRYCE LINGLONG W SERBII

W projekcie rezolucji Parlamentu Europejskiego, przyjętej stosunkiem głosów 586 za i 53 przeciw, UE wyraziła zaniepokojenie rosnącymi wpływami Chin w Serbii i na Bałkanach Zachodnich. Szczególne potępienie standardów UE w Serbii spowodowała sytuacja związana z wietnamskimi pracownikami w chińskiej fabryce Linglong.

I. STOSUNKI BILATERALNE

2 grudnia: Poczta Serbska wydaje okolicznościowe znaczki pocztowe poświęcone setnej rocznicy powstania KPCh. Zoran Djordjevic, p.o. dyrektora Poczty Serbskiej podkreślił, iż Serbia ma nadzieję na ukazanie przyjaźni łączącej Chiny i Serbię poprzez wydanie okolicznościowych, pamiątkowych znaczków pocztowych. W specjalnie zorganizowanej na ten cel ceremonii uczestniczyła ambasador ChRL w Serbii, Chen Bo.

2 grudnia: prezes rumuńskiego komitetu olimpijskiego wspiera ChRL. Michaił Kovaliu podkreślił, iż Chiny będą gospodarzem „bezprecedensowo zielonych zimowych Igrzysk Olimpijskich”. Kovaliu podziękował organizatorom za ich wysiłek na rzecz organizacji ZIO a także turnieju paraolimpijskiego. Tak wyraźna deklaracja i pochwały w stronę ChRL w kwestii organizacji kontrowersyjnych ZIO przez jednego z najbliższych sojuszników USA w regionie z pewnością zostały pozytywnie odebrane w Pekinie.

3 grudnia: Dongfang Electric z kontraktem na budowę elektrowni słonecznej w BiH. Rozpoczęcie budowy elektrowni o mocy 60 MW mają rozpocząć się w drugim kwartale 2022 roku, natomiast działalność komercyjna ma rozpocząć się w połowie 2023 roku. Oczekuje się, że elektrownia słoneczna Bileca będzie produkować 100 GWh energii elektrycznej rocznie.

4 grudnia: masowe protesty antyrządowe w Belgradzie. Tysiące obywateli Serbii zablokowało główne drogi w Belgradzie w ramach protestu przeciwko dwóm nowym przepisom, które według organizacji zajmujących się ochroną

środowiska, pozwolą zagranicznym firmom na nadmierną eksploatację lokalnych zasobów naturalnych (zob.kom.).

6 grudnia: Rosen Plewneliew pozytywnie o ChRL. Były prezydent Bułgarii podczas uczestnictwa w konferencji „Understanding China/Dudong Zhongguo” w Guangzhou, wypowiedział się, iż pogląd o nowej zimnej wojnie między USA a Chinami nie odzwierciedla złożoności dzisiejszego świata. Plewneliew mówił również o aspekcie gospodarczym, gdzie jak stwierdził: Chiny są wiodącym krajem handlowym i eksporterem na świecie, a nawiązanie silnych i uczciwych stosunków handlowych z Chinami jest głównym celem największych gospodarek na świecie. Na zakończenie, były prezydent Bułgarii podkreślił, iż tylko silne Chiny są w stanie uczynić świat silniejszym, a „zielone Chiny” przyniosą bardziej zrównoważony, nowoczesny i zamożny świat.

8 grudnia: ambasador Dong Xiaojun publikuje kolejny artykuł we wiodących mediach w Bułgarii. Artykuł pt. „Kod systemowy” dla wielkich zmian w ciągu ostatnich stu lat” ukazał się w popularnym bułgarskim dzienniku „24 godziny”, który funkcjonuje nieprzerwanie od 1991 roku. Ponownie, gospodarcze i społeczne osiągnięcia KPCh w zarządzaniu ChRL zostały ukazane w pozytywnym świetle (zob. kom.).

9 grudnia: centrum sekwencjonowania genomu - we współpracy z Chinami - zostało otwarte w Belgradzie. Placówka zlokalizowana w serbskim Instytucie Genetyki Molekularnej i Inżynierii Genetycznej (IMGGE) została utworzona we współpracy z chińskim BGI (*Huada*). Obecnie podejmowane są tam badania, które mają pomóc Serbii w walce z koronawirusem. W uroczystości otwarcia placówki uczestniczyła serbska premier Ana Brnabic oraz ambasador ChRL Chen Bo.

12 grudnia: Ambasador ChRL w Rumunii udziela wywiadu w krajowych mediach. Wywiad z ambasador Jiang Yu na portalu Socialistul.ro traktował o szóstym plenum, które miało miejsce od 8 do 11 listopada 2021 roku, podobnie jak w opisywanej wcześniej publikacji ambasadora ChRL w Bułgarii, Dong Xiaojuna. W tekście ponownie odwoływano się do najważniejszych osiągnięć gospodarczych i społecznych w stuletniej historii istnienia KPCh, oraz podkreślono znaczny wkład Chin w światową gospodarkę a także działanie na rzecz pokoju.

15 grudnia: chińskie autobusy trafią do siedmiu miast w Rumunii. Łącznie do Rumunii trafi 81 autobusów produkcji ZTE Granton z siedzibą w prowincji Guangdong. Miasta, które dokonały zamówienia to: Aleksandria, Braiła, Konstanca, Drobeta-Turnu Severin, Fokszany, Lugoj i Slobozia. Co ciekawe,

największe zamówienie złożono w Konstancy (21 autobusów), czyli w mieście, co do którego ChRL miało strategiczne podejście inwestycyjne, ostatecznie zablokowane przez Waszyngton.

16 grudnia: chińskie przedsiębiorstwa zbudują największy park wiatrowy w BiH. Inwestycja China National Technical Import & Export oraz PowerChina Resources zakłada budowę parku wiatrowego w Ivovik o mocy 84 MW, natomiast roczna produkcja energii elektrycznej ma wynosić 236,6 GWh. Badania pokazują, że Hercegowina ma największy potencjał dla farm wiatrowych w BiH. Inwestycja ma wynieść 130 mln EUR.

16 grudnia: chińskie firmy procedują budowę elektrowni węglowych, wbrew zobowiązaniu Xi Jinpinga. Obietnicą Xi Jinpinga podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ (wrzesień 2021), Chiny zobowiązały się do zaprzestania finansowania i realizowania projektów elektrowni węglowych za granicą. Pomimo tego, w Bośni i Hercegowinie, wciąż proceduje się budowę m.in. elektrowni węglowej Ugljevik III oraz Tuzla 7. Z [informacji przekazanych](#) przed „The Diplomat” wynika, iż wiele projektów węglowych finansowanych przez Chiny rozpoczęła się bez niezbędnych ocen środowiskowych i pozwoleń wymaganych przez kraj przyjmujący inwestycję.

16 grudnia: rumuński Allview sprowadzi chiński samochód elektryczny. Firma sprzedająca i produkująca szeroko pojętą elektronikę na rumuńskim rynku zamierza sprzedać 200 sztuk chińskiego, w pełni elektrycznego samochodu Skywell ET5. Jest to absolutna premiera chińskich samochodów osobowych na tamtejszym rynku. Przypomnijmy, iż Skywell podjęło bezskuteczne próby samodzielnego wejścia na rynek rumuński w 2020 roku. Samochód w podstawowej wersji wyceniono na 39 980 EUR.

22 grudnia: briefing ambasady ChRL w Bułgarii dot. ZIO 2022 w Pekinie. W briefingu uczestniczył m.in. ambasador Dong Xiaojun, który w odpowiedzi na niedawne głosy dotyczące ZIO w Pekinie, wyraził oburzenie „upolitycznianiem sportu”. Według ambasadora, takie praktyki są bluźnierstwem przeciwko duchowi olimpijskiemu a sprzeciw wobec powyższych praktyk wyraził już bułgarski komitet olimpijski.

27 grudnia: China Road and Bridge Corporation z kontraktem na odcinek paneuropejskiego korytarza transportowego XI. Kontrakt, na mocy którego chińska firma wybuduje 75-kilometrowy odcinek łączący miasto Pozega i wioskę Duga Poljana w zachodniej Serbii, według Aleksandara Vučića powinien zostać zrealizowany w ciągu najbliższych czterech lat. Co ciekawe, z informacji

przekazanych przez serbskiego prezydenta wynika, iż aż 70% trasy będzie składało się z tuneli i mostów.

29 grudnia: wydział konsularny ambasady Rumunii w Pekinie wznawia działalność. Po wielomiesięcznej przerwie usługi konsularne 3 stycznia 2022 roku wróciły do ambasady w Pekinie. Przez długi czas obywatele Rumunii byli pozbawieni możliwości załatwienia podstawowych spraw urzędowych związanych z pobytem w Chinach w stolicy, co przez wielu zostało odbierane jako element negatywnie wpływający na stosunki bilateralne, które m.in. ze względu na kontrowersyjne działania inwestycyjne na przestrzeni ostatnich lat były dalekie od ideału.

30 grudnia: fabryka Haier w Rumunii została oddana do użytku. Plany zbudowania fabryki w Rumunii (70 km od Bukaresztu) przyniosły ogromne kontrowersje, głównie we Francji, ponieważ chińska firma zdecydowała się na relokację swojej głównej fabryki urządzeń chłodniczych z tamtejszego Rosieres. Chińska inwestycja w Rumunii miała kosztować 50 mln EUR i stworzyć około 700 nowych miejsc pracy.

STOSUNKI USA-CHINY-UE NA BAŁKANACH

1 grudnia: Unia Europejska rzuca wyzwanie ChRL na Bałkanach Zachodnich. Ursula von der Leyen zapowiedziała wprowadzenie unijnego programu *Global Gateway* anonsowanego jako „prawdziwa alternatywa” dla chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku. Plan zakłada uruchomienie pakietu inwestycyjnego o wartości 300 mld EUR. Ursula von der Leyen podkreśla, iż poszczególne państwa potrzebują „zaufanych partnerów”, aby realizować zrównoważone projekty. Zhang Ming, ambasador ChRL przy UE na briefingu prasowym powiedział, iż Pekin z zadowoleniem przyjął strategię *Global Gateway*, natomiast ostrzegł, iż „każda próba przekształcenia projektów infrastrukturalnych w narzędzie geopolityczne zawiódłaby oczekiwania społeczności międzynarodowej i zaszkodziłaby własnym interesom”.

9 grudnia: bułgarski dziennikarz doceniony przez Departament Stanu USA. Nagroda dla Nikolaja Staykova reprezentującego Fundusz Antykorupcyjny (ACF), został wybrany przez Departament Stanu do nagrody Anticorruption Champion. Powyższa nagroda jest przyznawana 12 osobom z całego świata, które wykazały się w kwestii udaremniania i ujawniania nielegalnych praktyk finansowych.

10 grudnia: Aleksandar Vučić na Szczycie dla Demokracji. Podczas wydarzenia w formie wideokonferencji, prezydent Serbii oświadczył, iż Serbia

jest gotowa stać się wiarygodnym partnerem USA w wysiłkach na rzecz wzmocnienia demokracji. Według Vučića, Serbia podejmuje nieustanne wysiłki na rzecz wzmocnienia swojego demokratycznego społeczeństwa, gdzie wszyscy obywatele korzystają z pełni praw a także mają okazję uczestnictwa we wszystkich aspektach życia społecznego, kulturalnego, politycznego i gospodarczego. W odniesieniu do procesu akcesyjnego UE, prezydent podkreślił pełne zaangażowanie i przywiązanie Belgradu do europejskich wartości, zasad demokratycznych i praworządności. Powiedział również, iż członkostwo w UE jest kluczowym celem polityki zagranicznej.

13 grudnia: Paul Ahern z wizytą w Belgradzie. Pełniący obowiązki asystenta sekretarza skarbu USA Ahern, spotkał się z liderami rządowymi i biznesowymi w Serbii, aby omówić obszary będące przedmiotem wspólnego zainteresowania Stanów Zjednoczonych oraz Serbii. Ahern podkreślił, iż USA są wdzięczne za serbskie partnerstwo w pracach Departamentu Skarbu USA w obszarze nielegalnego finansowania (korupcji) i oczekują dalszych postępów w tej kwestii.

15 grudnia: Parlament Europejski dyskutuje nad kwestią pracy przymusowej w chińskiej fabryce Linglong w Serbii. W projekcie rezolucji, przyjętej stosunkiem głosów 586 za i 53 przeciw, UE wyraziła zaniepokojenie rosnącymi wpływami Chin w Serbii i na Bałkanach Zachodnich. Szczególne potępienie standardów UE w Serbii spowodowała sytuacja związana z wietnamskimi pracownikami w chińskiej fabryce opon samochodowych Linglong. Ponadto, szczególną uwagę poświęcono wciąż pogarszającej się sytuacji wolności mediów, nasileniu się obraźliwego języka, zastraszania oraz mowy nienawiści wobec członków opozycji parlamentarnej a także braku uwzględnienia społecznych postulatów wobec pogarszającej się sytuacji środowiska naturalnego.

KOMENTARZ

Ambasador Dong Xiaojun publikuje kolejny artykuł we wiodących mediach w Bułgarii. Artykuł pt. „Kod systemowy dla wielkich zmian w ciągu ostatnich stu lat” ukazał się w popularnym bułgarskim dzienniku „24 godziny”, który funkcjonuje nieprzerwanie od 1991 roku. W tamtejszym tabloidzie, amb. Dong podkreślił, iż ostatnie miesiące – zarówno dla Chin jak i Bułgarii – były przełomowe. W Bułgarii zorganizowano wybory prezydenckie i parlamentarne,

natomiast w Chinach odbyła się VI sesja plenarna XIX Komitetu Centralnego KPCh.

Ambasador Dong w praktyce nie skupił się na zmianach zachodzących w Bułgarii i ich znaczeniu dla stosunków bilateralnych między państwami. W publikacji skupił się natomiast na najważniejszych decyzjach podjętych podczas wcześniej wspomnianego szóstego plenum XIX KC KPCh. W tekście podkreślił, iż ubiegłe miesięczne plenum odbył się w historycznym momencie stulecia powstania KPCh oraz w krytycznym momencie budowania umiarkowanie zamożnego społeczeństwa. Dong Xiaojun skupił się nad „czterema zestawami kluczowych postanowień”.

Pierwszym z nich było przeświadczenie, iż „lud wie prym”. Podtrzymanie supremacji ludu określono jako jedno z dziesięciu historycznych doświadczeń „stuletniej walki partii”, która jest podstawowym składnikiem osiągnięcia przez KPCh kluczowych celów. Dong Xiaojun zacytował w tym miejscu Mao Zedonga, który stwierdził, iż „my, komuniści, jesteśmy jak nasiona, a ludzie są jak ziemia”. Odwoływanie się do cytatów Mao Zedonga a co za tym idzie do ideologii partyjnej w zagranicznych mediach stanowi wymowny przykład tego, jaki cel ma publikacja sponsorowanych artykułów. Choć stwierdzono w tekście, iż „przyszłość i przeznaczenie partii politycznej oraz reżimu ostatecznie zależy od woli ludu”, to docelowo może to nawiązywać do wilsonowskiej krucjaty na rzecz krzewienia demokracji na świecie, która stała się częścią agendy polityki zagranicznej USA również dla przyszłych administracji w Waszyngtonie. Tym samym Pekin poszukuje swojego niematerialnego wkładu w politykę międzynarodową. Choć nie zostało to wypowiedziane *explicite*, to chińska ideologia, przynajmniej w warstwie deklaratywnej i w odróżnieniu do amerykańskiej – nie jest narzucana siłą, co między wierszami kilkakrotnie podkreślano w tekście. W tym kontekście przytoczono wyłącznie pozytywne aspekty działalności ChRL i jego kierownictwa, tj. utworzenie największej na świecie klasy średniej, wyciągnięcie milionów obywateli z ubóstwa, totalnie pomijając mroczne aspekty chińskiej transformacji, np. wielki skok naprzód. W podsumowaniu pierwszego „zestawu postanowień”, przykład właściwego zarządzania procesami społecznymi przez KPCh ambasador Dong sprowadził do zapobieganiu i kontroli pandemii koronawirusa w najliczniejszym państwie na świecie.

Drugim „zestawem” oznaczono proces „demokracji ludowej”. Z pełnym przekonaniem, Dong Xiaojun podkreślił, iż demokracja jest wspólną wartością całej ludzkości a KPCh i naród chiński niezachwianie się jej trzyma. Przytoczono tu propozycję Sekretarza Generalnego Xi Jinpinga, aby „rozwickać demokrację

ludową w całym zakresie”, co – w przekonaniu ambasadora – nie stało się „trywialną” deklaracją polityczną, ale konkretnym, wdrożonym działaniem w życie polityczne i społeczne kraju. Dong podkreślił również, iż od momentu powstania ChRL, w kraju podążano ścieżką socjalistycznego rozwoju politycznego z „chińskimi cechami”, a lud – w ramach inicjatyw oddolnych – miał mieć znaczny wpływ na uczestniczenie w procesie decyzyjnym. Według przytoczonych przez Donga statystyk, od 2012 roku poproszono opinię publiczną do 180 projektów ustaw, a 1,1 mln osób przedstawiło ponad 3 mln opinii i sugestii, z których wiele wykazujących się merytoryką zostało przyjętych i wdrożonych w życie.

Po trzecie, Dong poświęcił dużą uwagę „niezależnej, chińskiej drodze”. Niezachwiane podążanie ścieżką pokojowego rozwoju, gdzie niezależność i samodzielność (pojmowane jako cenne doświadczenie KPCh) zostały przedstawione jako jedne z najbardziej wartościowych cech „socjalizmu o chińskiej charakterystyce”. Dong Xiaojun ponownie powołał się na słowa Xi Jinpinga, gdzie stwierdził, iż „[Chiny] nie kopiuje zagranicznych modeli ani nie eksportuje ideologii, ani nie proszą innych krajów o kopiowanie praktyk Chin, ale opowiadają się za tym, aby wszystkie państwa podążały ścieżką rozwoju, która spełnia ich własne aspiracje i wypełnia potrzeby ludzi”. Powyższe stanowi wyraźne nawiązanie do kwestii omawianych przy okazji pierwszego punktu, tj. braku chińskiego nacisku na implementację socjalistycznego modelu zarządzania państwem.

W czwartym, ostatnim punkcie, Dong Xiaojun odwołał się do odpowiedzialności Chin za sytuację na świecie. Odpowiedzialność ta – według ambasadora – ma początek w starożytnej mądrości chińskiej cywilizacji, a świat w oczach Chińczyków jest światem jednej rodziny pod jednym niebem, światem wszystkich istot ludzkich, które żyją w symbiozie. W przekonaniu Dong Xiaojuna, KPCh w ostatnim czasie również nie zapomniała o swojej „większej” odpowiedzialności i wkład w historię ludzkości. Za przykład stanowiła ambasadorowi tzw. dyplomacja szczepionkowa, gdyż według danych przekazanych przez chińskiego dyplomatę, od wybuchu pandemii COVID-19, Chiny dostarczyły społeczności międzynarodowej ponad 1,8 mld dawek szczepionki przeciwko chorobie koronawirusowej. Szczególnej uwadze poświęcono również aktywność ChRL w Afryce, gdzie Xi Jinping podczas ósmej edycji konferencji ministerialnej forum współpracy chińsko-afrykańskiej zobowiązał się do przekazania kolejnego miliarda szczepionek, aby do końca 2022 roku przynajmniej 60% populacji zostało zaszczepionych przeciwko COVID-19.

Na zakończenie artykułu, ambasador ChRL w Bułgarii stwierdził, iż – pomimo różnych systemów politycznych, historii i kultury – wspólna wiara w wartości pokoju, rozwoju, uczciwości, sprawiedliwości, demokracji i wolności dla całej ludzkości, jest spoiwem współpracy bilateralnej. W tym aspekcie szczególną uwagę zwraca podkreślenie faktu funkcjonowania obu państw w odmiennych systemach politycznych a przy tym wyznawanie wspólnych wartości. Interpretować to można jako brak przeciwwskazań do prób implementacji chińskich rozwiązań przez bułgarskie społeczeństwo i rząd w Sofii. Dong Xiaojun w ostatnim zdaniu podkreślił fakt znalezienia się przez obie strony w „nowym historycznym punkcie wyjścia, gdzie strona chińska jest stale gotowa wzmacniać wielopoziomą wymianę ze stroną bułgarską, a także gotowa jest uczyć od siebie nawzajem, czynić wspólne postępy i promować głębszy rozwój stosunków dwustronnych”.

Serbskie protesty obywatelskie przynoszą zamierzony skutek? Tysiące obywateli Serbii zablokowało główne drogi w Belgradzie w ramach protestu przeciwko nowej legislacji pozwalającej zagranicznym firmom na nadmierną eksploatację lokalnych zasobów naturalnych. Serbski rząd zaoferował zasoby mineralne firmom, w tym chińskiemu Zijin Mining oraz brytyjsko-australijskiemu Rio Tinto. Ponadto, nowa legislacja miała przyczynić się do ułatwienia procesu wywłaszczenia prywatnych ziem przez rząd pod wydobycie strategicznych dla kraju surowców.

Prezydent Aleksandar Vučić powiedział, iż po zakończeniu badań środowiskowych związanych z realizacją projektów, zwoła referendum, aby umożliwić rządowi podjęcie decyzji w ich realizacji. Dzień przed udziałem prezydenta Vučića w Szczycie dla Demokracji organizowanego przez Departament Stanu USA, wycofał się on z kilku kontrowersyjnych projektów legislacyjnych (m.in. stanowiącym o wspomnianych wcześniej wywłaszczeniach terenów), najprawdopodobniej z obawy na presję ze strony USA. Skala oraz forma protestów zmuszają rząd w Belgradzie do coraz większych ustępstw w sprawie chińskich inwestycji. Czy Pekin zareaguje bardziej skoordynowaną propagandą w celu dalszego ocieplenia wizerunku państwa i podejmujących tam inwestycje chińskich firm?

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

